

OTUCHA (97) *sb f*

o oraz a jasne.

sg *N* otucha (27). ◇ *G* otuchy (17). ◇ *A* otuchę (46). ◇ *I* otuchą (4). ◇ *pl N* otuchy (1). ◇ *G* otuch (1). ◇ *I* otuchami (1).

Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVII – XIX w.

1. *Dobra zapowiedź na przyszłość, nadzieja; dobre samopoczucie; spes Calag; animus, auspicium, omen, praerogativa, presumptum Cn (40) : [posłowie mówili do króla] A owszem otuchą niemałą winę narodowi naszemu żadnym prawem niewłożoną nowo imo zwoleń nasze wkładając ponukasz, odmiatując na stronę prośby pokorne w tym nasze Diar 88; Niech w żal zniknie złoŃnych weŃoła otuchá. Co łez moich pragna/ iuż ná śmiech gotowi/ IeŃli mi Ńie nogá/ ku dołu powinie GrabowSet G2v; OrzJan 113.*

otucha czego (7): KromRozm III B3v; GrabowSet H2v; któż mu [cesarzowi tureckiemu] zábroni/ áby też y ná Polkę mieczá podnieść/ á ná nas/ kiedy Ńie nalepiéy otuchą przymiérza vbęŃpieczymy/ mocá więŃszą niź przed tym vderzyć niemiał? OrzJan 9; Y gdzie Ńie ták dzieie tam pewna otuchá bywa zwycięŃstwá PowodPr 59. Cf »czynić otuchę«.

otucha o czym (5): KwiatKsiąż C2; wiele krzeŃciáńŃkich ludzi/ których iź liczbá iest bárzo wielka/ łáčno/ iáko Ńkoro ieno otuchę iáká y náđzieie o rátkunku wáŃzym mieć będą OrzJan 34. Cf »(u)czynić otuchę«, »otuchę pewná uczynić«.

Ze zdaniem przydawkowym [że] (2): Oczko 21; Były tedy tákowe Ńpráwy y poŃtępki tego to zacnego Pána/ że go nietylko w tych iego lećiech młodych wŃszyŃtkim dobrym wdzięcznym á miłym czyniły/ ále też że y ná przyŃŃle czáły coŃ Ńie miało pokázác więŃŃzego/ znáczná á pewná otuchę obiecowały. WysKaz 41.

W połączeniu szeregowym (1): Tákte záchorzálemu á lekkiemu Ńercu/ y otuchá/ y dobra myŃl/ y náđzieiá dobra/ wŃzytko to v niego pod wátpieniem/ á wŃzitko mu Ńie gorzko widzi. RejZwierc 87.

Fraza: »już [komu] zła otucha« (1): A coŃ iedná oŃobá v niego [u Pana Boga] by muchá/ ZwłáŃzczá gdy go ođŃtápi iuż iey zła otuchá. RejWiz 95.

Zwroty: »czynić [komu] otuchę [czego]« [szyk zmienny] (3): Zadney otuchy ŃzczęŃŃcia tuteczne⁸⁰ nie czyniŃ Ńwym Christus. CzechEp 23 marg, 23; Wiele Ńwiętych dobremi vczynkám i fwemi otuchę Ńobie łáŃki Bożey czynili. SkarKaz 350b.

»otuchę sobie czynić [z czego]« (3): Święci otuchę Ńobie czynili z vczynkow. SkarKaz 350b marg, 351a [2 r.].

»otuchę da(wa)ć (a. podawać, a. przydawać)« [w tym: komu (6)] (7): KromRozm III B3v; KwiatKsiąż C2; RejZwierc 85v; ModrzBaz 140; Oczko 21; Hoffnung machen. Náđzieie vczynić/ et Otuchę dáć. Facere spem. Calag 284b; SkarKaz 350a.

»mieć dobrá otuchę« [szyk zmienny] (3): A w BoŃke miłóŃerdza iego Ktorem on zbawia kaźdego A ya przecz wiare á Ńkruche Ńłcze mam dobra o tuche RejKup X; Ktory [ojciec]/ ácz nieco miał dobrej otuchy/ Lecż wiedzác morŃkie co mogą rozruchy/ Stał iáko wryty ná piáŃczyŃtym brzegu GrochKal 9; A inna rzecz iest z nich [dobrych vczynków] Ńobie v P. Bogá náđzieie czynić/ y otuchę dobrá Ńumnienia mieć. SkarKaz 350b.

»(dobrą a. lepszą) otuchę (u)czynić [komu]« [w tym: o czym (2)] [szyk zmienny] (5): *LubPs* K4; A otuchę im [nieprzyjaciółom] czyni/ nie siłá/ nie zbroiá: Ale tylko niezgodá/ ławna Polko/ twoiá. *KochZg* A2v; Dokłáda ielzczę dáley Pan názf/ czyniác nam leplzá otuchę o ftałości názfey/ á twirdząc obietnicámi fwemi rozliczne pociechy náfze *RejAp* 40v; *GórnDworz* S6; *OrzJan* 23.

»dobrą (a. złą) otuchę (u)czynić [czemu]« [szyk zmienny] (2): *RejPs* 48v; fwému téz zwycięztwu nie czynicie złéy otuchy. *OrzJan* 25.

»[o czym] otuchę pewną uczynić« (1): Alezda mi się ze y ochęci samego Pana, mozesz wm otuchę pewną vczynic zeniemasz onego affectu *ActReg* 141.

Wyrażenia: »dobra otucha« [szyk 5:2] (7): *RejPs* 48v; *RejZwierc* 85v; zázwdy brzmi około vchá Dobra otuchá. *KochPs* 20; Z dobrá tedy otuchá puście koniom wodze/ Zwycięstwo iuz w ręku wálznych/ mam nádzieię w Bodze. *KochJez* B2. Cf »mieć dobrá otuchę«.

»pełen otuchy« (1): Tám ia bełpiecznym fercem/ y pełen otuchy W rownéy fuście popłynę przez morłkie rozruchy. *KochPieś* 11.

Szeregi: »otucha i nadzieja« [szyk 4:3] (7): *KromRozm III* B3v; *OrzJan* 34; Nádzieiá y otuchá w pokućie. *LatHar* 152 marg; Nádzieiá y otuchá o dobrych vczynkách *SkarKaz* 350a marg, 350a, 351a, Oooo2v. [Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.]

»otucha i serce« [szyk 1:1] (2): PRzekłáda Prorok fwyety dwoiákyye zgodzenie/ fwoy vćifk/ [...] á czyni łobyte dobre ferce y otuchę przeciwko oboyygu. *LubPs* K4; Ale ftáteczná á wfpániła myfl ciefzy fie odmiennością czáfów/ iż to ielzczę y przyść y odmienić fie może/ á także y drugim otuchy dobrej y fercá przydáie *RejZwierc* 85v.

2. *Pociecha; obietnica* (49): Wdzyęcna otuchá wyernego/ ktory fie zá bogáctwem nie vnośi. *LubPs* N2 marg, cc4v marg; *RejWiz* 28v; *Leop Ps* 38 arg; Pan otuchámi fwemi twirdzi nádzyeie náfze. *RejPos* 257v marg; A cnoty bądźcie pilni/ á Pánu dufaycie/ Bo widzicie od fwiátá zec flába otuchá/ Pewnieć wam z iego rády być v złego duchá. *RejZwierc* [272]; *GrabowSet* R4.

otucha czego [= *wynikająca z czego*] (1): Dobra otuchá modlitwy wierney/ iż Pan Kościoł fwoy miłościwyye záchowác raczy. *LubPs* G2v marg.

otucha z czego (1): *RejPos* 297 cf »pociecha a otucha«.

otucha komu, czemu [= *dla kogo, dla czego*] (23): ij. Otuchá wyememu/ ábi w káždy trudności tym śmieley do Páná wołá. iij. Obiethnicá/ iż Pan káżdego wyernego fwe⁸⁰ [...] s káżdego niebełpieczeńłthwá wybáwić raczy. *LubPs* V marg; xiiij. Otuchá wyernemu zá ftáteczność yego. xiiij. Pocyechá iż pan ielst z námi w káżdym vtrapienyu. *LubPs* V v marg, I3 marg, O4v marg, Qv marg, Q2 marg, S4 marg, V3v marg; *CzechEp* 62; *LatHar* 450. Cf »otuchę da(wa)ć«.

otucha o kim, o czym (6): Wdzięcna otuchá wiernem o wybáwieniu/ zá ktore vftáwicznie máyá dáwác wdzięczną chwálę Pánu. *LubPs* S4 marg; przyfzedłzy błogofłáwił Dawidowi/ á dáwał mu wielká otuchę o Pánu Bogu iego *RejPos* 50, [279]v; *RejZwierc* 2; *CzechRozm* 124; *LatHar* 450.

otucha w czym (1): Otuchá wyernego w łálcze Pánłkiey. *LubPs* aa2 marg.

Ze zdaniem przydawkowym referujácym treść [w tym z zapowiednikiem: *ta* (2); *iż* (10), *jako* (2), *aby* (1), *że* (1)] (14): *RejKup* Pv; *LubPs* G2v marg, Iv marg, O4v marg, Qv marg, V marg (9); *BibRadz* *4; A ofobliwie tu Pan raczył nam zoftáwić othuchę/ iáko fie czáfu krzyžá/ ktory Pan vftáwicznie

wkładac raczy ná kościoł fwoy/ ciefzyc mamy. *RejPos* 48; Dałeś mi tę otuchę w Piśmie przez Proroká/ że ty śmierci nie požadałz grzeźnego człowieká. *ArtKanc* L5; Niewiem tego: ále byđz może, że kto táki Czyniłci [errata dodaje: tę] otuchę: iż gdy zá nim poydziełz Zátrudniáiąc Seymiki y Seym vrościecie. *CiekPotr* 50.

Zwrot: »otuchę da(wa)ć [komu]« [szyk zmienny] (13): A niemáłą łobie otuchę dawam o tobie moy pánie/ gdy by wftawáła myłł moiá álbo ciáło moje *RejPs* 107v; *RejJóz* E8; *RejKup* Pv; *LubPs* aa3; Tu Pan dawac raczy łáfkáwą á miłościwą otuchę káždemu thu ná tym świecie wcińnionemu/ ktory oczekawa świętego przyšcia iego *RejAp* 195, 15v; A tu dopirko łuchay cóc tu zá otuchę Ewányeliřtá dawa *RejPos* 309v, 50, [279]v, 317; *RejZwierc* 2; *ArtKanc* L5; Przyiáciel/ otuchy/ tobie Nie da: áni będzie táki/ Skądby był ráturek iáki *GrabowSet* G4.

»doda(wa)ć [komu] dobrej otuchy« [szyk zmienny] (4): *RejZwierc* 23v; Arrigere aliquem seu alicuius animum, Pokrzepčić kogo/ Dodac mu dobrej otuchy/ řercá/ Nádzieye dobrej przidac *Mqcz* 350a; Consolor me solatio, Ciefzę fie łam/ dodawam sobie dobrej myśli/ dobrej otuchy. *Mqcz* 400a; *BudBibKaw* A2v.

»pewną otuchę miec« (1): Y ktemu tę pewną otuchę mamy/ iż fie Pan Bog w żadney rzeczy wzbrániac nam nie będzie/ gdy go zuprzeymem á wiernym řercem ocz prořić będzimy *BibRadz* *4.

»(u)czynić otuchę« [szyk zmienny] [w tym: komu (5)] (6): *LubPs* Z5; *CzechRozm* 124; Za Iordanem X Kardynał vrget ieszcze mu KIM zadney otuchy nie vczynił. *ActReg* 171; NAKłóń vchá wźęchmocny Boże ná prořby náłze: á ktorým otuchę czyniřz o litořci twoiey [...]/ zwykłego miłóřierdzia twego řkutki rácz miłóřiwie pokázac. *LatHar* 450, 171 marg; *CiekPotr* 50.

Wyrażenie: »dobra otucha« (9): Dobra otuchá wierney duřzy z obietnicą wyzwolenia. *LubPs* I3 marg, G2v marg, Z5; *RejAp* 15v; *CzechEp* 62. Cf »doda(wa)ć dobrej otuchy«.

Szeregi: »otucha a błogóřławieńřtwo« (1): Pátrzayže thu łáfkáwey á miłóřiwey otuchy á rozlicznego błogóřławieńřtwá/ ktore thu Pan náłz czyni wiernym řwoim/ ktorzy będą vprzeymie řtać przy nim w řtałóřciách řwoich *RejPos* 267.

»otucha i obietnica; otucha z obietnicą« (1;1): A tu nam czyni dobrą otuchę y známienitą obietnicę/ iż ieřli fie ták řpráwować á záchowywac będzemy/ że fie nam to řowito z łáłki Bořey nágrodzic ma. *LubPs* Z5, I3 marg.

»pociecha a otucha« (1): A tu obac iż ieřliže thu tobye máłe pociechy á máłe otuchy s tey pirwřzey náuki á řpráwy tego człowieká świętego okázac fie mogą *RejPos* 297.

a. *Wsparcie, pomoc* (2) : Ia bowiem w nádzieię otuchy w rzeczách pořtępuiac/ *numina* zářię/ co było z moią řzkodą/ wiele portenduiac. *JanNKar* A2v.

Zwrot: »odnieř otuchę [w czym od kogo]« (1): Powiadał mi ze nieodniosł takiey otuchy wtym od WKM. z ktoreyby kontent był czemu się ia barzo dziwuię *ActReg* 96.

3. *Podnieta, zachęta* (6) :

otucha z czego (1): *GliczKsiqż* K6 cf *Szereg*.

otucha k(u) czemu [= do czego] (2): żeby te rozmáite a řmácźne iż ták rzekę rzemieřłá myáły fie z woley bořey począc/ nye mogę tego rozumyeć/ y owřřem dla thego że řą otuchą ku rořkořly *GliczKsiqż* H; Státecźna otuchá k zupełnemu wfániu w łámy m Pánu Bogu. *LubPs* M marg.

Ze zdaniem przydawkowym (1): Tubyś lepak rzekł/ áto nam otuchę dawa ábychmy fie máło ftáráli/ á pirwey fzukáli krolefstwá iego/ á on nam chce wšzytko dáć *RejPos* 82.

Zwrot: »otuchę czynić [na co]« (1): Bo yełli pan Bog powyedzyał z vft noworošłych dzyatek że fie chwałá Bołka wypełnyá y mnoży/ vbyory á yádwabne odzyenyá/ ktore bárzo pfuyá y otuchę ná złe czynyá/ wylce temu záftąpić á záfkoczyć mogá. *GliczKsiąż* E7v.

»otuchę [komu] dawać« (2): Nye ták yáko nyektore mátki fynty fwe z młodu záraz ná nyecnotę wyodá y otuchę im dáýá *GliczKsiąż* E3; *RejPos* 82.

Szereg: »otucha i pobudka« (1): Vyrzy tám [dziecię] nyemáło inšłych/ ktorzy fie vczá dobrze/ íam yełliby náuk zámyęfzkawał/ [...] weźmye s tego otuchę y pobudkę że fie też w náuki wda/ y onych pilen będzýe. *GliczKsiąż* K6.

4. *Dobre zdanie, mniemanie [o kim] (2)* : y máiąc o káżdym z niewiádomoóci błádzácyym dobrá otuchę *CzechEp* 72.

Zwrot: »sobie otuchę czynić« (1): Iákożem fię ia też *pro posse meo* [...]: oto záwždy chętlíwie z fercá ftárał/ iákobyś mię W. M. przeciw íobie/ takim być záwždy nálałł/ iákoś íobie W. M. o mnie otuchę czynił. *CzechEpPORz* *2v.

Synonimy: 1. »dobra myśl«, *nadzieja*; 2. *pociecha, obietnica*; 3. *pobudka*.

Cf **POTUCHA, POTUCHNIENIE, POTUSZENIE**